

OmistajaKS-koulutus yrityksen myyjille

Jakso 5.

Jan von Bonsdorff

SUOMEN
YRITYSKAUPAT
www.yrityskaupat.net

31.8.2023

OmistajaKS –
omistajanvaihdoksista
elinvoimaa

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Mitä 4. osiosta jäi käteen tai mietityttämään?

- Kuka on yrityksesi todennäköisin ostaja?
- Osaatko kertoa ”tarinan” yrityksesi oleellisista asioista kauppaa varten?
- Mitä muuta jäi askarruttamaan?

Koulutuksen rakenne

- 1. Yrityskaupan perusteet ja valmistautuminen
- 2. Liiketoiminnan ja yrityksen arvo
- 3. Kertaus yrityksen arvo ja Yrityksen kehittäminen
- 4. Ostajan etsiminen
- **5. Yrityskaupan rahoitus, neuvottelut, due dilligence, Yrityskauppasopimukset, yrityksestä irtautuminen + aikaa askarruttaville asioille ja kysymyksille**

SUOMEN
YRITYSKAUPAT
www.yrityskaupat.net

Due Dilligence -tarkastus

DD-tarkastus

- DD on ostajan suorittama kaupan kohteen asianmukainen ja huolellinen tarkastus
- Ostaja päättää haluamansa tarkistuksen laajuuden ja maksaa yleensä siihen liittyvät kulut
- Myyjällä on ns. laajennettu tiedonantovelvollisuus kertoa kaikki oleellinen ja ostajalla selonottovelvollisuus sekä vastuu ymmärtää informaatiota
- DD-tarkastus vai kauppasopimuksen myyjän vakuutukset?
  - Etukäteen varmistaminen vs. kaupan jälkeen korjaaminen?
- DD- pienissä yrityksissä yleensä varsin kevyt, koska liiketoiminta yleensä varsin helposti hahmotettavissa ja tarkistettavia kohteita suhteellisen vähän keskittyen tapauskohtaisesti oleelliseen
- DD on asioiden tarkastamista, mutta myös tilaisuus ymmärtää liiketoimintaa syvällisesti. Kaupan kaatuessa ostaja mahdollinen uusi kilpailija? (kilpailijan osto tai uuden perustaminen)

Käyttö- ja vaihto-omaisuuden DD, esimerkkejä

- Aineettomat oikeudet
  - Patentit, tuotemerkit jne.
- Kiinteistöt ja rakennukset
  - Kuntoarviot, lainhuuto- ja rasiustodistus, kaavoitustilanne, maaperätutkimukset
  - Kiinteistöyhtiöiden taloustiedot, isännöitsijätodistukset jne.
- Koneet ja kalusto
  - Kunto, käypäarvo?, huoltohistoria, varaosien saatavuus tai korjattavuus?
- Vaihto-omaisuus
  - Määrä, kuranttuis, kiertonopeus

Taloudellinen DD, esimerkkejä

- Tuloslaskelma
  - Myynnin jakauma tuotteittain/palveluittain, toimipisteittäin, asiakkaittain -> liiketoiminta- ja asiakasriskit
  - Tuotekustannuslaskelmat (harvoin on tai onko oikein?)
  - Ostot toimittajittain, tuotteittain -> saatavuuden pullonkaulat
  - Liiketoiminnan muut tuotot ja niiden kertaluontoisuus
  - Liiketoiminnan muut kulut
    - Havainnot poikkeavista tapahtumista viimeisien vuosien aikana
- Tase-erien läpikäynti ja kuranttius
  - Myyntisaatavat jne.
- Yhtiön piilevät vastuut esim. takaukset

Juridinen DD

- Yrityksen sopimusten, vastuiden ja velvoitteiden tarkistaminen esim.
  - Vuokrasopimukset
  - Toimiluvat, sertifioinnit jne.
  - Yhteistyösopimukset
  - Asiakassopimukset ja normaalit ehdot
  - Hankinta sopimukset
  - Lisenssit esim. ohjelmistot
  - Työsopimukset
  - Rahoitussopimukset
  - Vakuutusopimukset
  - Verotarkastukset
  - Riita-asiat tai reklamaatiot
  - Jne, mutta oleellista myös kauppasopimuksessa myyjä vakuutukset. Palataan 5. osiossa

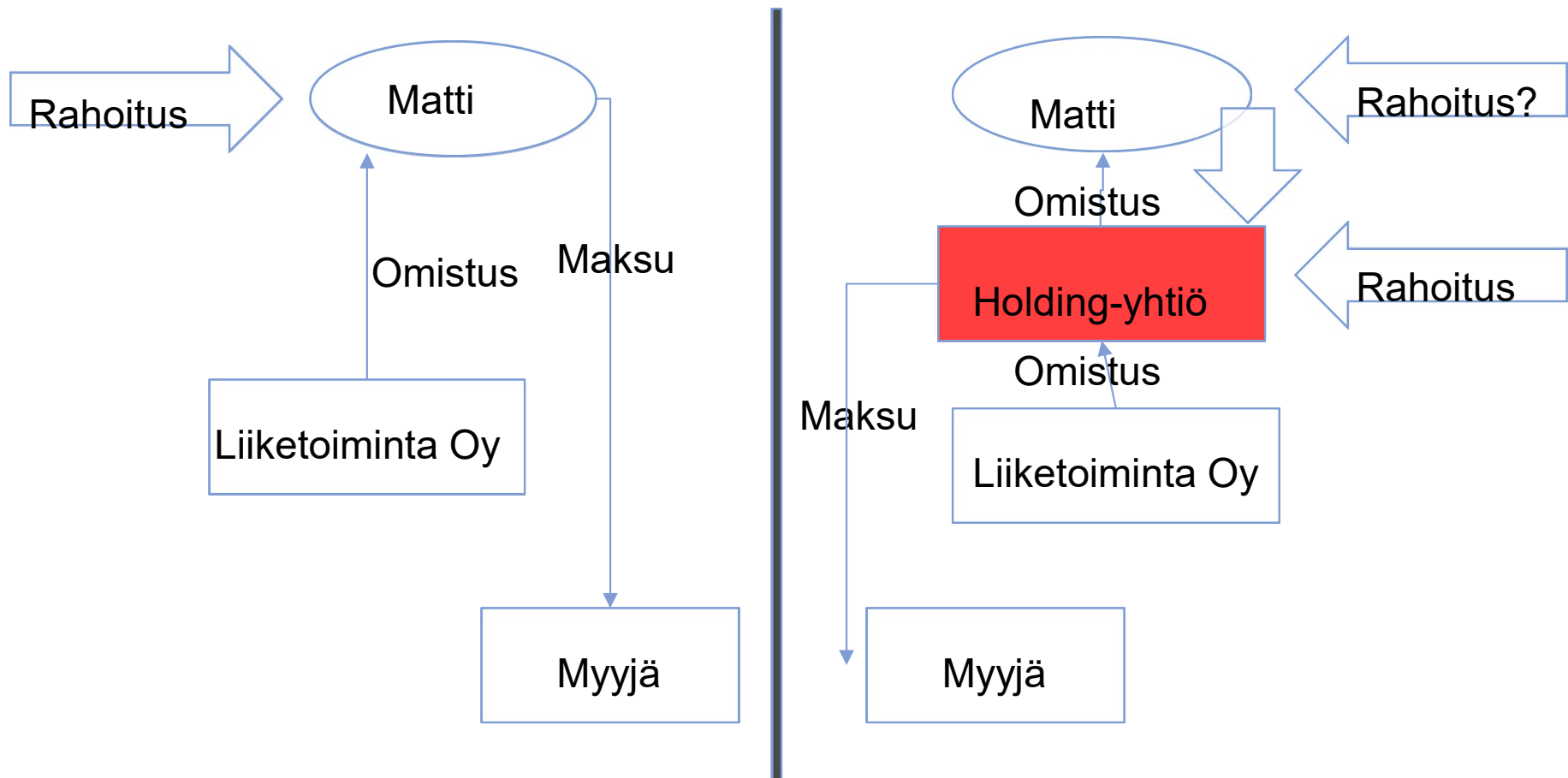

SUOMEN
YRITYSKAUPAT
www.yrityskaupat.net

Hyvä ymmärtää ostajan rahoitus ja mahdollisuudet

Rakenteen vaikutus ostajan maksukykyyn osakekaupassa

Liiketoimintakaupan rakenteella vaikutusta ostajan kassavistaan ja myyjän verotukseen

VASTAAVAA	A	B	C
Aineettomat hyödykkeet 20%	50	0	200
Aineelliset hyödykkeet			
0 % Maa- ja vesialueet	20		
4 % Rakennukset ja rakennelmat	80		
20 % Koneet ja kalusto	50	50	50
Muut aineelliset hyödykkeet			
0 % Sijoitukset		100	
Pysyvät vastaavat yhteensä	200	150	250
Vaihto-omaisuus			
Varasto, raaka-aineet, keskeneräiset	100	150	50
Arvopaperit	0	0	0
<u>Vaihto-omaisuus yhteensä</u>	<u>100</u>	<u>150</u>	<u>50</u>
Yhteensä	300	300	300
<u>Poistot</u>	<u>-23,2</u>	<u>-10</u>	<u>-50</u>
Verovaikutus 20% kassaan	4,6	2,0	10,0

- Huom! Kassavirran riittävyys oleellista kaupan maksussa!

Miten rahoittajat arvioivat yrityskauppaa ja ostajaa

- Menestymisedellytykset
  - Ostajan **osaaminen** (voi paikata osittain **myyjän tuella**). Oleellista kuitenkin ostajan sopivuus yrittäjäksi ja jatkajaksi ->tausta ja suunnitelmallisuus (hyvällä liiketoimintasuunnitelma voi parantaa mahdollisuuksia)
  - Ostajan yrittäjäyys- ja johtamiskokemus
  - Ostettavan ja ostajayrityksen ikä, kannattavuus ja toimiala
  - **Myyjän osallistuminen kauppaan (rahoitus ja siirtymäkausi)**
    - **Myyjän sitoutuminen rahoittajalle hyvä merkki**
    - **Myyjä voi antaa maksuaikaa -> pienempi rahoitustarve tai antaa osan kauppahintaa vakuudeksi**
  - Rahoitusrakenne
- Rahoittajalle negatiivisia tekijöitä
  - Toimialan kova kilpailutilanne
  - Liian korkea arvostus = hinta

Esim. rahoituspaketti (esimerkki Nordea)

- Liiketoimintakauppa 1.000.000 euroa
  - Liiketoiminta kunnossa ja kauppahinta realistinen
  - Ostajan taustat ja osaaminen kunnossa
  - **Omarahoitusosuus 300.000 euroa (30%)**
    - Ostajan säästöjen omarahoitus 100.000 euroa
    - Yrittäjälaina 100.000 euroa
    - Myyjän antama pääomalaina 100.000 euroa
- Kauppaan liittyvät koneet (200.000euroa) rahoitetaan rahoitusyhtiön 60kk hankintarahoituksena
- 60kk pankkilaina 500.000 euroa
  - Vakuudet : Finnveran pankkitakaus, yrityskiinnitykset, muut reaalivakuudet
- Käyttöpääomarahoitus 300.000 euroa.
  - Varasto 150.000 euroa -> shekkitililimiitti
  - Myyntisaamiset 150.000 euroa -> Laskuluottorahoitus

Esim. Osakekauppa (yksityishenkilö) (Nordea)

- Kauppahinta 350.000 euroa
- Finnveran yrittäjälaina 100.000 euroa
- Myyjän antama maksuaika 3. vuotta 50.000 euroa
- Pankkilaina 200.000 euroa omien osakkeiden oston
  - Finnveran pankkitakaus 60% 120.000 euroa ja ostajan henkilökohtaiset vakuudet ja nimitakaus yhteensä 60.000 euroa.

Finnvera Yrittäjälaina 1.10.2022 alkaen (Merkittävä parannus, mutta käytäntö vielä epäselvää)

- Yrittäjälaina on yrittäjän henkilökohtainen laina, joka voidaan käyttää osakkeiden ostamiseen tai osakeyhtiön osakepääomaan tai sijoitetun oman pääoman rahastoon (SVOP)
  - Eli laina on heikoimmassa velkoja-asemassa, mistä vastaa yrittäjä!
  - Lainamäärä harkitaan tapauskohtaisesti lainansaajan taloudellinen tilanne ja takaisinmaksukyky huomioiden
  - Lainan minimimäärä 20000 euroa (6kk Eurobor + 3,75%)
  - Laina-aika 5-6 vuotta (maks 12 vuotta)
  - Tapauskohtaisesti 1-2 vuotta lyhennysvapaata
  - Omarahoitus suositeltavaa, mutta ei välttämätöntä
  - Vaatii vähintään 5 % osakkuuden
  - Työskentely yhtiössä, hallituksen jäsenenä tai toimituskohtajana
  - Henkilökohtainen talous oltava kunnossa

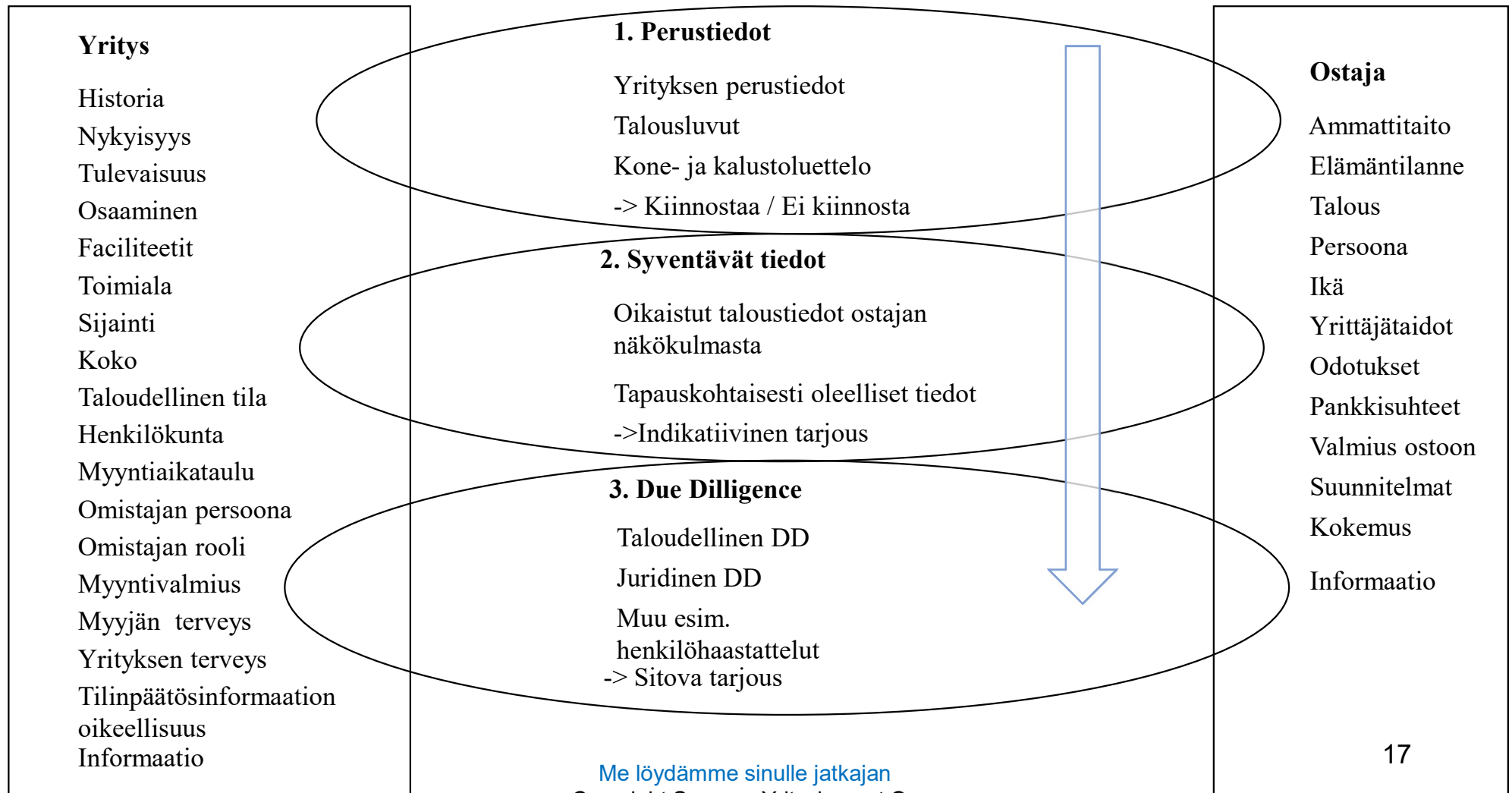
SUOMEN
YRITYSKAUPAT
www.yrityskaupat.net

Yrityskauppaneuvottelut

Tietoa ja materiaalitardeet vaiheittain

Kauppaneuvottelut

- Sekä ostajalle, että myyjälle yrityskauppa on yleensä ainutkertainen tapahtuma, mikä saattaa näkyä jännittämisenä tai epävarmuutena
- Tee kotiläksysi huolella tietotarpeiden osalta
- Jaksa kuunnella toista osapuolta myös asioissa, joita pitäisit epäoleellisina
- Ole johdonmukainen ja looginen. Ostaja vastaanottaa valtavan määrän uutta tietoa -> samoja asioita kysytään uudelleen
- Luottamus rakentuu pikkuhiljaa, mikä on erittäin tärkeää, jos haluat toiselta osapuolelta ymmärrystä ja joustavuutta omalle näkökulmallesi, mutta luottamuksen tarvitsee usein mokata vain kerran!

Keskity oleelliseen

- **95% sovittavista asioista liittyy seuraaviin.** Loput ovat yksityiskohtia, joihin on yleensä sitten helppo löytää ratkaisu, eikä kauppaa yleensä niihin enää kaadu
- **Kauppan kohde**
  - Liiketoiminta vai osakkeet
- **Tavoiteaikataulu**
- **Hinta**
  - Kiinteä hinta
  - Muuttuva hinta
- **Maksuehdot**
- **Siirtymäkausi ja myyjä tuki**
- Pyri sopimaan kaikki kohdat pakettina, ei erillisinä kohtina!
- Muista yksityiskohdista on helppo sopia, kun henkisesti molemmat sitoutuneet kauppaan (palataan sopimukseen koulutuksen osiossa 5. tarkemmin)

Sitova tarjous, esisopimus vai varsinainen sopimus?

- Palataan sisältömielessä sopimukseen tarkemmin osiossa 5.
- **Sitova tarjous:** Sopii paremmin suuremmille yhtiöille. Pienillä yhtiöillä voi olla vaikea määrittää kaikki tarjoukset ehdot. Parempi pyytää ei sitova ehdotus (ns. indikatiivinen tarjous) tai aiesopimus pääkohdista, joista aletaan sitten neuvottelemaan ja tarkentamaan.
- **Esisopimus**
  - Antaa yleensä neuvottelurauhan
  - Tyypillisesti käsiraha, joka molemmin puolin sakkona
  - Esisopimus on hyvä, jos selvästi määritettävissä ehdot, jotka voivat vielä kaataa kaupan esim. rahoituksen onnistuminen, sopimusten siirto tms.
  - Esisopimus voi olla hyvin sitova varsinaiseen kauppaan eli hyvä olla kauppakirjaluonnos jo mahdollisesti liitteenä
- **Varsinainen kauppakirja** voi vielä sisältää ehtoja toteutumiseksi esim. rahoituksen järjestäminen ennen siirtymispäivää

Todennäköisimmät jumituskohdat

- Osapuolilla ei ole laajempaa käsitystä kaupan toteutusvaihtoehdoista, mistä syystä ei
  - Pystytä näkemään ja ymmärtämään toiselle mieleisempiä kauppatapoja
  - Pystytä ymmärtämään kauppatapojen vertailukelpoisia hintoja
  - Pystytä ymmärtämään veroseuraamuksia eri kauppatavoille
  - Pystytä ymmärtämään kauppatapojen rahoitettavuutta
  - Pystytä ymmärtämään rakenteellisia mahdollisuuksia osana järjestelyä
- Kauppaa ei synny, jos osapuolien näkemykset eivät kohta
  - Jos hintanäkemykset ovat n. 20% sisällä, niin yleensä kauppa saadaan jotenkin aikaan, muutoin ollaan usein liian kaukana
- Vältä juupas-eipäs tilannetta vain hinnasta
  - Hae joustoa kokonaisuuteen tarvittaessa kaupan muista oleellisista kohdista
  - Kaupan arviointi molempien osapuolia ymmärtäen saattaa avata mm. verosuunnittelumahdollisuuksia esim. osinko-oikeus
  - Viimeisen euron tinkiminen ei yleensä kannata, koska siirtymäkauden työskentely mukavampi tehdä hyvässä hengessä

Johtopäätökset

- Ulkopäin katsottuna yrityksestä ei voi tietää kaikkea tai edes selvittää
- Myyjälle iso osa asioista yrityksessä on itsestäänselvyyksiä, mutta ei ostajalle
- Lopulta tarvitaan ostajan luottamus uskaltaa tehdä ostopäätös
  - Ostaja ottaa todennäköisesti suuremman riskin kuin olet itse yrittäjänä koskaan ottanut?
- Suurimman osan päivittäisestä tekemisestä voidaan opettaa ostajalle

SUOMEN
YRITYSKAUPAT
www.yrityskaupat.net

Yrityskauppoihin liittyvät sopimukset

Salassapitosopimus; NDA

- Osapuolet
- Tausta ja tarkoitus
- Neuvotteluvaiheen ehdot
- Luottamuksellisen tiedon määritelmä
- Salassapitovelvoite
- Luottamuksellisten tietojen säilyttäminen ja palauttaminen
- Salassapitovelvoitteiden kesto ja sopimussakko
- Rekrytointikielto
- Sopimuksen siirtäminen ja muuttaminen
- Tiedonantojen antotapa
- Sovellettava laki ja erimielisyydet
- Allekirjoitukset

Aiesopimus; sisältö 1/2

- Osapuolet
- Tausta ja tarkoitus
- Neuvotteluelvoite
- Kauppakirjaluonnos ja Due Dilligence-tarkastus
- Yksinoikeus
- Arvostus, kauppahintamekanismi ja vastike
- Aikataulu
- Kaupantoteutumisen edellytykset
- Aiesopimuksen sitovuus
- Voimassaolo ja päättymisen
- Ilmoitukset

Aiesopimus; sisältö 2/2

- Muut ehdot
  - Kustannukset
  - Luottamuksellisuus
  - Sopimuksen siirtäminen
  - Muutokset
  - Sovellettava laki ja erimielisyydet
  - Allekirjoitukset

-Aiesopimuksen idea on sopia neuvottelurauhasta neuvotella kaupasta hyvässä hengessä.

-mm.. Aikataulullisista määritelmistä johtuen aiesopimuksen sitovuus ei yleensä ole erityisemmin vahva, koska osa yksityiskohdista jää aina varsinaiseen sopimukseen

Esisopimus

- Osapuolet
- Esisopimuksen kohde
- Edellytykset lopullisen kaupan tekemiselle
- Käsiraha
- Esisopimuksen raukeaminen
- Sopimussakko
- Aikataulu
- Allekirjoitukset

Liiketoimintakauppasopimus 1/2

- Osapuolet
- Sopimuksen tausta ja tarkoitus
- Kaupan kohde
- Omistus- ja hallintaoikeuden siirtyminen
- Kauppahinta ja sen maksaminen
- Tiedot kaupan kohteesta
- Myyjän toimet ennen siirtymispäivää
- Myyjän vakuutukset
- Kaupan vastuu
- Kilpailukielto

Liiketoimintakauppasopimus 2/2

- Salassapito
- Sopimusrikkomus
- Erimielisyydet
- Työsuhteet
- Muut ehdot
- Siirtymäkausi
- Allekirjoitukset

- Tarvittavat liitteet

Osakekauppasopimus 1/2

- Osapuolet
- Sopimuksen tausta ja tarkoitus
- Kaupan kohde
- Yhtiö ja omistusoikeuden siirtyminen
- Kauppahinta ja sen maksaminen
- Osinko-oikeus
- Ostajan tiedot yhtiöstä (vs liitteet)
- Myyjän toimenpiteet ennen siirtymispäivää
- Myyjän antamat vakuutukset
- Kaupanvastuu ja myyjän vastuun rajoitustus
- Kilpailukiello

Osakekauppasopimus 2/2

- Salassapito
- Sopimusrikkomus
- Erimielisyydet
- Työsuhteet
- Muut ehdot
- Siirtymäkausi
- Allekirjoitukset

- Tarvittavat liitteet

Osakassopimus

- Osapuolet
- Sopimuksen tausta ja tarkoitus
- Yhtiön erityispiirteisiin sitoutuminen
- Yhtiön omistaminen ja rahoittaminen (ostaminen)
- Rahoitus ja osingonjako
- Yhtiön hallinto
- Osakkeiden panttaus ja luovutus
- Osakkaiden erikoistumisalueet
- Osapuolten muut velvollisuudet
- Sopimusrikkomukset
- Muut ehdot
- Allekirjoitukset

SUOMEN
YRITYSKAUPAT
www.yrityskaupat.net

Yrityksestä irtautuminen

Kaupan yhteydessä

- Maksujen seuranta
- Henkilökohtaisten vastuiden uudelleen järjestely (osakekauppa)
- Vastuuvapaudet ylimääräisessä yhtiökokouksessa (osakekauppa)
- PRH-muutosilmoitusten valvonta (osakekauppa)
- Omat muutosilmoitukset liiketoimintakaupassa esim. nimimuutos osakekaupassa esim. työnantajarekisteristä poistuminen

Sidosryhmien informointi ostajan kanssa

---

1. Työntekijät

- Miksi kauppa tehty
- Ostajan esittäytyminen ja rooli jatkossa
- **Työsuhteiden jatkuvuus**
- **Muuttuuko jatkossa jotain**
- **Miksi työntekijät ovat tärkeitä**
- YT-menettely, jos yli 20 työntekijää
- Muu tapauskohtaisesti oleellinen

Sidosryhmien informointi ostajan kanssa

---

2. Asiakkaat

- Sopimusten siirto uudelle yhtiölle liiketoimintakaupassa
- Tärkeimmille asiakkaille yleensä ostajan kanssa henkilökohtaisesti
- Oleellista viestiä jatkuvuudesta
- Myyjällä tärkeä rooli uuden omistajan henkilösuhteiden rakentamisessa asiakkaaseen
- Muutoksen jälkeen yritys on toimitusvarmuuden, laadun jne osalta suurennuslasin alla, joten toiminnallisen varmuuden turvaaminen keskiössä
- Pienempien asiakkaiden osalta, jos määrä suuri, niin voidaan käyttää puhelinta tai sähköpostia

Sidosryhmien informointi ostajan kanssa

---

3. Muut sidosryhmät

- Tilitoimisto
- Tilintarkastaja
- Pankit ja vakuutusyhtiöt (velvoite asiakkaan ja omistajien tuntemiseen)
- Tavarantoimittajat
- Informoitavat tahot löytää hyvin, kun katsoo läpi vuoden tiliotteet myynien ja ostojen osalta
- Liiketoimintakaupassa kannattaa käydä läpi tarpeettomiksi jäävät kulut esim. vakuutukset, jäsenyydet jne.

Kysymyksiä tai kommentteja

- Kerrataanko jotain?
- 1. Yrityskaupan perusteet ja valmistautuminen
- 2. Liiketoiminnan ja yrityksen arvo
- 3. Kertaus yrityksen arvo ja Yrityksen kehittäminen
- 4. Ostajan etsiminen
- 5. Yrityskaupan rahoitus, neuvottelut, due dilligence, Yrityskauppasopimukset, yrityksestä irtautuminen

SUOMEN
YRITYSKAUPAT
www.yrityskaupat.net

Kiitos ja palataan, jos voin olla avuksi!

- **Jan von Bonsdorff, KTM ja DI,**
Aluejohtaja/ auktorisoitu yritys välittäjä
- p. 040 7423572
- jan.vb@yrityskaupat.net
- www.yrityskaupat.net

OmistajaKS –
omistajanvaihdoksista
elinvoimaa

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020